

УДК 378.4:004.771:[37.02:811.161.2]

Нагрибельна Інна Анатоліївна

доктор педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри філології
Херсонський державний університет, м. Херсон, Україна
ORCID ID 0000-0001-6393-3754
yrazliv@gmail.com

Сугейко Любов Григорівна

кандидат педагогічних наук, доцент
Херсонський державний університет, м. Херсон, Україна
ORCID ID 0000-0003-1341-2541
yrazliv@gmail.com

Мельничук Юлія Юрївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філології
Херсонський державний університет, м. Херсон, Україна
ORCID ID 0000-0002-5268-5561
yrazliv@gmail.com

УПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ З МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НА ОСНОВІ СИСТЕМИ MOODLE

Анотація. Стаття присвячена теоретичному аналізу проблеми дистанційного навчання й опису впровадження авторського курсу з методики навчання української мови на основі системи MOODLE. Вивчення засадничих державно-нормативних документів, які регламентують сутність, специфіку та норми застосування дистанційного навчання, допомогло уточнити термінологічні поняття дослідження. Студіювання проблеми дистанційного навчання дозволило виділити її позитивні характеристики й недоліки, а також раніше невирішені частини загальної проблеми: можливості дистанційного навчання майбутніх учителів початкової школи в контексті лінгводидактичної освіти. У межах дослідження було обґрунтовано доцільність і створено авторський дистанційний курс з методики навчання української мови для майбутніх учителів початкових класів. Практику впровадження електронного модуля «Методика навчання грамоти» в освітній процес Херсонського державного університету докладно описано в статті. Розроблений модуль складається з теоретичного блоку, який містить оглядові лекції та словник-мінімум лінгводидактичних термінів, інтерактивного блоку завдань для самостійного опрацювання та контрольньо-оцінного блоку, створеного у вигляді тестових завдань з автоматичною перевіркою відповідей та їх миттєвим оцінюванням. Аналіз відповідей студентів та досвід упровадження розробленого дистанційного курсу дозволяє стверджувати, що дистанційне навчання дає змогу здобувачу освіти опрацювати теоретичний матеріал, перевіряти рівень сформованості знань із виучуваного розділу у кожного студента індивідуально, забезпечує зворотний зв'язок з викладачем, сприяє урізноманітненню методів, прийомів, форм організації освітньої діяльності, стимулює інноваційне мислення студентів, удосконалює шляхи формування лінгводидактичної компетентності, а також розширює обізнаність зі світом інформаційних технологій в освіті.

Ключові слова: дистанційна освіта; методика навчання української мови; лінгводидактична компетентність; майбутні вчителі початкової школи; навчання грамоти; інформаційне середовище MOODLE.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Модернізація сучасної вищої освіти зумовлена соціальними викликами, які продиктовані потребами полікультурного світу в підготовці професійно компетентного фахівця початкової школи. Сучасні педагогічні виші мають реалізувати новий погляд на вдосконалення фахової підготовки

майбутнього вчителя початкових класів, оскільки останнім часом відбувся помітний розрив між методикою початкової мовної освіти, рівнем мовленнєвого розвитку молодших школярів та лінгводидактичною підготовкою майбутніх учителів початкових класів.

У цьому контексті актуальною є проблема впровадження дистанційного навчання у фахову підготовку вчителів початкової школи.

Актуальність проблеми дистанційного навчання в лінгводидактичній освіті зумовлена тим, що цей вид навчання інтегрує в собі можливості традиційного навчання та реалізує дидактичний, розвивальний, виховний потенціал інноваційної форми роботи, що забезпечує міцне й усвідомлене засвоєння навчального матеріалу з дисципліни «Методика навчання української мови», адже майбутньому фахівцеві недостатньо засвоїти теорію мови. Йдеться про такі засоби лінгводидактичної освіти студентів, які сприяють їх академічній мобільності, дозволяють раціонально використовувати час для опанування навчального матеріалу, формують критичне мислення та стимулюють пошук креативних рішень для реалізації педагогічних завдань. Прикметно, що ідеї дистанційного навчання закладено і в Концепції Нової української школи, одним з положень якої є «... створення сучасного освітнього середовища, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів, освітян, батьків не лише в приміщенні навчального закладу» [1].

Вважаємо, що означені характеристики дистанційного навчання переконливо доводять актуальність обраної теми дослідження, яка полягає в розробці та впровадженні дистанційного курсу «Методика навчання української мови» на основі системи MOODLE.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволяє стверджувати, що проблема впровадження дистанційного навчання в сучасному педагогічному середовищі є актуальною та перспективною. Їй приділяли увагу Д.Чернилевський [2], І.Краєвський [3], А.Соловов [4], М.Сімонсон [5], В.Кухаренко [6], [7].

У межах лінгводидактичного контексту порушеної проблеми є цікавою думка науковців О. Копусь [8], І.Нагрибельної [9], М.Починкової [10], М.Пентиліук [11]. Аналіз і синтез наукових студій з проблеми лінгводидактичної підготовки засобом дистанційного навчання дають підстави для того, щоб констатувати наявність ґрунтовної джерельної бази. Водночас виокремлюються раніше **невирішені частини загальної проблеми**, яким присвячена дана стаття: розроблення ефективної методики дистанційного навчання майбутніх учителів початкової школи в контексті лінгводидактичної освіти.

Мета статті:

- аналіз доцільності застосування дистанційних засобів навчання в процесі лінгводидактичної підготовки майбутніх учителів початкових класів;
- опис упровадження в освітній процес електронних модулів курсу з методики навчання української мови на основі системи MOODLE для формування лінгводидактичної компетентності студентів.

2. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретичні основи дослідження ґрунтуються на аналізі наукової джерельної бази, яка створює підґрунтя для впровадження новітніх засобів навчання майбутнього вчителя початкової школи, модернізації освітнього процесу у вишах.

У межах нашої статті було здійснено аналіз не тільки науково-методичної літератури, а й вивчено засадничі державно-нормативні документи, які регламентують сутність, специфіку та норми впровадження дистанційного навчання. До таких

належить Положення про дистанційне навчання (Наказ Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466), у якому зазначається, що «під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» [12].

Для нашого дослідження дане визначення є прийнятним, проте модернізація системи вищої освіти спричинила потребу нових дефініцій, або заміну окремих понять та педагогічних категорій, для того, щоб уникнути різного тлумачення, наприклад, навчальний процес – освітній процес, ВНЗ – заклад вищої освіти тощо.

Спираючись на Закон України про освіту [13], у нашому дослідженні ми користуємося сучасними дефініціями.

У контексті аналізу проблеми дистанційного навчання в лінгводидактичній освіті майбутніх учителів актуалізується тлумачення цього поняття в «Словнику-довіднику з української лінгводидактики»: «Дистанційне навчання – така форма навчання, коли взаємодія суб'єктів навчання (педагога, студентів, учителя, учнів) здійснюється на відстані й відображає всі властиві навчальному процесу компоненти (мету, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання), які реалізуються специфічними засобами інтернет-технологій або іншими засобами, що передбачають інтерактивність. Найголовнішою ознакою дистанційного навчання є уникнення безпосереднього контакту між суб'єктами навчання та використання в процесі навчання нових інформаційних технологій» [14, с. 60].

На думку вчених, дистанційне навчання є перспективною формою навчання, «... яка має значний дидактичний, розвивальний і виховний потенціал» [9, с. 243].

Прикметно, що в наш час серед дослідників відсутня чіткість та однаковість у тлумаченні термінів «дистанційна освіта», «дистанційне навчання». Узагальнюючи наукові позиції вчених щодо проблеми дистанційного навчання, відзначаємо, що В.Краєвський розмежовує означені поняття. На його думку дистанційною є не форма отримання освіти, а технологія навчання, тому доцільно говорити про дистанційне навчання [3].

Ми погоджуємося з науковою тенденцією щодо виділення позитивних та негативних характеристик у будь-якій педагогічній категорії. Дистанційне навчання у цьому сенсі не є винятком, йому притаманні як переваги, так і певні недоліки, про які слід говорити для того, щоб уникнути можливих ризиків у лінгводидактичній підготовці вчителів початкової школи.

Так, студіювання проблеми дистанційного навчання дозволило І.Нагрибельній [9], услід за Д.Чернилевським [2], виділити такі позитивні характеристики досліджуваної форми навчання:

- широкомасштабна підготовка, перепідготовка й підвищення кваліфікації фахівців для кадрового забезпечення конверсійних, освітніх, регіональних та інших державних і суспільних програм;
- якісно новий рівень академічної мобільності студентів, що надасть їм можливість переходу від однієї освітньої програми до іншої, з одного навчального закладу в інший для продовження освіти, одночасного навчання в різних навчальних закладах, зокрема й закордонних;
- можливість отримання освіти особами з фізичними вадами, які не мають можливості навчатися за традиційною системою;

- висока якість освіти за рахунок реалізації комплексних освітніх програм, заснованих на кращих традиціях вітчизняної освіти, міжнародному досвіді використання передових інформаційних технологій;
- розширення географії вищої школи, вихід на нові ринки освітніх послуг у країні та за кордоном;
- доступність вищої освіти для іноземних громадян, подолання ізольованості вітчизняної системи освіти від світової освітньої системи, зокрема на мовному рівні;
- зниження соціальної напруги у великих містах, пов'язаної з міграцією молоді з метою отримання освіти в провідних ВНЗ країни;
- можливість отримання освіти за місцем проживання й вирішення тим самим проблем, пов'язаних із наявною диспропорцією в розташуванні вищих навчальних закладів;
- можливість набуття обдарованими дітьми найкращої освіти в престижних навчальних закладах, незалежно від місця їхнього мешкання й віддаленості від традиційних академічних та університетських центрів [9, с. 223].

Водночас маємо звернути увагу на ті недоліки дистанційного навчання, які виділяють учені. Так, спираючись на наукову позицію В. Кухаренка [6], відзначаємо, що дистанційне навчання як один із видів самостійної роботи студентів має низку недоліків:

1. Статистично встановлено: 50–80% студентів, які навчаються дистанційно, не закінчують навчання.
2. Розвиток дистанційного навчання не встигає за змінами на ринку праці.
3. Нерідко під час розробки дистанційних курсів перевага надається новим технологіям, а не методичним аспектам дистанційного навчання.
4. Студент, який навчається дистанційно, нічого не робить, крім читання, виконання тестів та завдань, тому навчатися за таким сценарієм нудно. Ніякої активності, яка б залучала мозок студента, немає, а «інтерактивність» має вигляд перегортання сторінок у вебі.
5. Втрачається розуміння унікальності сучасних технологій, які сприяють створенню атмосфери співтворчості, колективного інтелекту [6, с. 8].

Отже, дистанційне навчання – це сучасна форма освіти, яка може бути успішно впроваджена в лінгводидактичній підготовці майбутніх учителів початкової школи за умови врахування її позитивних характеристик та передбачення притаманних їй недоліків.

3. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ

Для реалізації поставлених у статті завдань було зроблено *теоретичний аналіз* науково-методичної джерельної бази, *розроблено й описано* методику впровадження в освітній процес електронних модулів курсу «Методика навчання української мови» (на основі системи MOODLE).

4. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У межах дослідження проблеми дистанційного навчання майбутніх учителів початкової школи в контексті лінгводидактичної освіти було розроблено й впроваджено в освітній процес електронні модулі з курсу методики навчання української мови на основі системи MOODLE з метою формування лінгводидактичної

компетентності студентів. Проведене дослідження виконувалось у межах ініціативної теми «Лінгводидактична підготовка у фаховій освіті сучасного вчителя початкової школи №0119U100655» кафедри філології педагогічного факультету Херсонського державного університету.

Метою впровадження розробленого дистанційного курсу було формування лінгводидактичної компетентності студентів шляхом виконання різних видів вправ навчального, проблемного, пошукового, дослідницького характеру.

Нагрибельна І.А. у своїй монографії розглядає лінгводидактичну компетентність як «сукупність інтегрованих якостей особистості, що передбачає сформованість потреби в самостійному накопиченні професійно значущих знань, готовність студента до педагогічної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі й ґрунтується на знаннях, уміннях, навичках і досвіді навчання, що є підвалинами для формування методичної майстерності вчителя; сформованій позиції щодо власної професійної діяльності, а також професійної діяльності інших, є одним зі складників особистісних характеристик фахівця» [9, с.72].

З огляду на зазначене, визначаємо, що лінгводидактична компетентність – це готовність студента до навчання школярів мови й літератури в закладах загальної середньої освіти (засвоений комплекс знань, умінь і навичок під час освітнього процесу, набутий досвід навчання української мови в початковій школі під час проходження педагогічної практики).

Нами враховувалися такі показники рівнів сформованості лінгводидактичної компетентності, як володіння понятійно-термінологічним апаратом, уміння доречно застосовувати методи, прийоми, засоби навчання, освітні технології, уміння інтегрувати навчальний матеріал з іншими предметами тощо. Також серед показників відзначаємо дотримання мовно-літературних норм, сформованість знань з мови, стилістичні уміння.

Подаємо рівні сформованості лінгводидактичної компетентності.

Високий рівень. Студент ґрунтовно володіє нормами сучасної української літературної мови, доцільно застосовує мовні знання на практиці, добре обізнаний із понятійно-термінологічним апаратом і методичною системою лінгводидактики початкової школи, обізнаний з інноваційними технологіями навчання грамоти та читання, володіє та ефективно використовує різні способи читання, розуміє мовлення в різних ситуаціях спілкування, бере участь в обговоренні проблем, оперативно і вправно орієнтується та діє в навчально-мовленневих ситуаціях; мовлення логічно вибудоване, наповнене лексичним багатством та різноманітністю граматичних форм і конструкцій, відповідає стилістичним нормам. Уміє інтегрувати навчальний матеріал з іншими предметами.

Достатній рівень. Студент володіє нормами сучасної української літературної мови, понятійно-термінологічним апаратом, правильно визначає мовні й мовленнєві поняття, застосовує їх на практиці, але допускає помилки та поодинокі неточності при наведенні прикладів, проведенні фрагментів уроків. Добре володіє інноваційними технологіями, методично правильно використовує їх під час навчального процесу. Вправно орієнтується та діє в навчально-мовленневих ситуаціях, вдало обирає лінгводидактичні стратегії, проте допускає окремі помилки та має незначні огріхи у виконанні методичних завдань.

Середній рівень. Студент недостатньо володіє нормами сучасної української літературної мови, допускає неточності в розумінні понятійного апарату, у побудові висловлювань, поясненні мовних явищ, пов'язаних з особливостями навчання грамоти першокласників, відчуває труднощі в застосуванні мовних знань на практиці та в наведенні прикладів. Обізнаний з інноваційними технологіями навчання грамоти, але

недоцільно застосовує їх під час моделювання та проведення фрагментів уроків з навчання письма та читання.

Низький рівень. Студент знає лінгводидактичні поняття, але допускає помилки в розумінні та застосуванні методів, прийомів і засобів навчання грамоти, не розуміє змісту аналітико-синтетичного методу навчання, не може навести приклади різних видів навчання каліграфічного письма, читання. Недостатньо володіє понятійно-термінологічним апаратом і методичною системою лінгводидактики початкової школи, поверхово обізнаний з інноваційними технологіями, мультимедійними засобами навчання.

Необхідність удосконалення шляхів викладання «Методики навчання української мови» з метою більш ефективного формування лінгводидактичної компетентності студентів зумовлює пошук альтернативних засобів навчання, зокрема для тих, хто здобуває освіту за програмою подвійних дипломів, яка реалізується на педагогічному факультеті Херсонського державного університету й передбачає один семестр стаціонарної форми роботи, а другий – виїзд на навчання за кордон та дистанційне опрацювання курсів; осіб, що оформили індивідуальний графік відвідування занять і мають офіційне місце роботи в системі закладів освіти або студентів із обмеженими фізичними можливостями. Усе вищезазначене, а також стрімкий розвиток інформаційних технологій, без яких уявити освітній процес у сучасному виші неможливо, сприяло розробці авторського дистанційного курсу «Методика навчання української мови». Репрезентуємо його детальніше.

Авторський дистанційний курс з методики навчання української мови для студентів спеціальності «Початкова освіта» створений у вебсистемі «KSU Online» Херсонського державного університету, яка розроблена на базі інформаційного середовища MOODLE (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment). Його привабливість виявляється не тільки в інтуїтивно зрозумілій системі (навіть не для спеціалістів) інструментів для впровадження комп'ютерного навчання та в докладних інструкціях щодо їх застосування, а й у пристосованості до сучасних освітніх потреб. Так, можливості інформаційного середовища MOODLE дозволяють ефективно організувати взаємодію викладача й студента в умовах дистанційного навчання за допомогою форуму, чату, розвиненої системи коментування й оцінювання теоретичних та практичних завдань, а інструменти автоматичної перевірки суттєво економлять час викладача та звільняють від рутинної роботи. Відкритість його форми дає можливість додавати нові модулі й блоки, а також постійно удосконалювати навчальний матеріал.

Деякі труднощі, що виникли під час розробки авторського дистанційного курсу з методики навчання української мови для студентів спеціальності «Початкова освіта», а саме: недостатні навички роботи в онлайн просторі та, як наслідок, низька швидкість створення дидактичного продукту – вважаємо тимчасовими та такими, що будуть усунуті за умови подальшого користування електронними засобами генерування дистанційного навчання.

Створений дистанційний курс «Методика навчання української мови для студентів спеціальності «Початкова освіта» складається з тематичних модулів, кожен з яких структуровано згідно з загальнодидактичними етапами освітнього процесу, та охоплює:

1. Теоретичний блок, що містить оглядові лекції та допомагає студенту створити цілісну картину певної методичної системи; словник-мінімум лінгводидактичних термінів, який має на меті зорієнтувати студента в складній системі фактів і понять, що входять у професійну підготовку вчителя початкових класів. Інструмент «Глосарій», за допомогою якого розроблено цей блок, дозволяє проводити пошук і перегляд термінів за алфавітом, темою модуля або датою.

2. Блок завдань для самостійного опрацювання, що спонукає студента до самостійного пошуку інформації, її творчого осмислення, організації свого робочого часу та відповідальності за власну навчальну діяльність. Цей блок є інтерактивним, оскільки студент має можливість звернутися до викладача за допомогою чату, особистих повідомлень, завантажити результати своєї пошукової роботи та отримати коментар від викладача.

3. Контрольно-оцінний блок, створений у вигляді тестових завдань змішаного типу (з тестовими завданнями закритої та відкритої форми, на встановлення відповідностей) з автоматичною перевіркою відповідей та їх миттєвим оцінюванням.

До кожного тематичного модуля додається перелік рекомендованих інформаційних джерел, що містить не тільки сучасну методичну літературу й статті, опубліковані в періодичних виданнях, а й інтернет-сторінки з посиланнями.

Проілюструємо розроблений дистанційний курс «Методика навчання української мови для студентів спеціальності «Початкова освіта» на прикладі електронного модуля «Методика навчання грамоти». Наведемо фрагмент оглядової лекції з теми «Процес навчання грамоти»:

Особливості сучасного звукового аналітико-синтетичного методу навчання грамоти. Навчання грамоти – важлива ланка всієї системи роботи з рідної мови в початкових класах. У процесі оволодіння грамотою в молодших школярів формуються такі вміння й навички, які мають основоположне значення для подальшого успішного навчання. Прийоми звукового аналізу й синтезу. Процес навчання грамоти поділяється на три періоди: добукарний (підготовчий), букварний (основний) і післябукварний. Завдання добукарного (підготовчого періоду). Розвиток фонематичного слуху, умінь виконувати звуковий аналіз слів. Підготовка руки до письма. У добукарний період розрізняють уроки читання і письма (підготовка до читання і письма), які нероздільно пов'язані між собою: урок читання готує дітей до уроку письма, а урок письма слугує продовженням уроку читання. Особливості структури уроків читання і письма в добукарний період. Орієнтовний зміст роботи на уроці читання в добукарний період...

Деякі приклади лінгводидактичних термінів зі словника-мінімуму:

ЗВУКОВИЙ АНАЛІТИКО-СИНТЕТИЧНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ ГРАМОТИ – це провідний метод навчання грамоти, що полягає у використанні різноманітних прийомів аналізу та синтезу звуків з метою підготовки учнів до читання складів і слів.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ – це розділ навчання української мови, що передбачає формування в учнів елементарних навичок читання й письма.

МОВЛЕНСЬКИЙ АБО ФОНЕМАТИЧНИЙ СЛУХ – це здатність розрізняти звуковий склад мовлення і синтезувати значення при сприйманні мовлення.

Зразки завдань для самостійного опрацювання:

1. Проаналізуйте навчальні програми з української мови, що вийшли у XXI столітті. Які зміни простежуються в підходах до навчання грамоти? Скористуйтеся матеріалами статті «Інновації у мовній освіті молодших школярів» (2017 р.). **Режим доступу:** <http://pftp.kubg.edu.ua/numbers/52-arkhiv-nomeriv-2017-r/155-4-2017-roku.html?showall=&start=9> [15].

2. Сформулюйте, які питання ви б хотіли обговорити зі студентами під час дискусії на тему «Шляхи реформування мовної освіти».

3. Зробіть аналіз одного з діючих букварів за схемою, що представлена в навчально-методичному посібнику «Самостійна робота студентів під час вивчення методик української та російської мов» [16, с. 31]. **Режим доступу:** <http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/316>

Наведемо приклади реалізації в системі MOODLE різних форм тестових завдань, що представлені на малюнках 1, 2.

Вопрос 1
Пока нет ответа
Балл: 3
Отметить вопрос
Редактировать вопрос

Звуковий аналітико – синтетичний метод навчання грамоти полягає у:

Выберите один ответ:

- а. читанні слів, попередньо проаналізованих із звуко-буквеної сторони з використанням розрізної абетки;
- б. поєднанні звуків у склади, складів у слова;
- в. використанні різноманітних прийомів звукового аналізу та синтезу слів з метою підготовки учнів до читання складів і слів.
- г. поділі слів на склади і з'єднанні виділених складів у слові;

Рис.1. Приклад реалізації тестових завдань закритої форми з вибором однієї правильної відповіді

Вопрос 4
Пока нет ответа
Балл: 5
Отметить вопрос
Редактировать вопрос

Доповніть думку «Порядок розміщення літер у «Букварі» обумовлений ... їх вживання в українському писемному мовленні».

Ответ:

Рис.2. Приклад реалізації тестових завдань відкритої форми

Проаналізуємо виконання завдань для самостійного опрацювання студентами модуля «Методика навчання грамоти» студентами. Перше завдання ставило за мету опрацювання теоретичного матеріалу не тільки за підручником «Методика навчання української мови в початковій школі», а й за іншими джерелами. Як свідчить аналіз виконаного завдання, переважна більшість студентів опрацювала лише підручники, а решта студентів опрацювали матеріали з Інтернету, навчальні посібники.

В укладанні бібліографії актуальної джерельної бази до теми «Інновації у технології навчання грамоти», «Розвиток культури мовлення під час навчання грамоти у 1 класі» (друге завдання) студенти опрацювали періодичні видання, інтернет-джерела, підручники і посібники, переглянули матеріали вебінарів, що свідчить про зацікавленість їх у представлених темах і дає можливість скористатися при нагоді джерельною базою.

Характеризуючи напрями роботи з навчання грамоти у Новій українській школі (наступне завдання), студенти відзначили, що вчителям надається можливість вибору методів навчання грамоти, але основним був і залишається звуковий аналітико-синтетичний метод, що передбачає реалізацію принципу «від звука до букви». Студенти роблять акцент на тому, що який би метод не був обраним, протягом букварного періоду необхідно сформувати навички читання у першокласників. Поряд з графічними навичками формуються правописні – елементарні орфографічні й пунктуаційні. Вправи з графіки письма поєднуються з удосконаленням артикуляційних умінь, роботою над збагаченням словникового запасу дітей. Післябукварний період призначений для вдосконалення вмінь читати й писати, виконувати елементарні аналітико-синтетичні дії з одиницями різних мовних рівнів, для розвитку усного мовлення і творчих здібностей учнів, виконання завдань і вправ із читання й письма. У якості аргументації власної думки було процитовано: «Реформування сучасної мовної

освіти молодших школярів лежить на шляху подолання ізольованого викладання навчальних предметів, навчальних тем і створення принципово нових навчальних програм, підручників, покликаних не наситити дитину теоретичними знаннями, а надати, перш за все, їй необхідні уміння й навички роботи з інформацією, розвинути комунікативну компетентність, особистісні якості школяра» [15, с.60].

Аналізуючи наступне завдання «Які питання ви б хотіли обговорити зі студентами під час дискусії на тему «Шляхи реформування мовної освіти», студенти зазначили такі: «Які реформи відбулися в освіті (історичний дискурс)?», «Що нам дає новий Закон про освіту?», «Мое ставлення до реформування мовної освіти», «Чи потрібно школам реформування мовної освіти? Чому?», «Якими можуть бути наслідки реформування мовної освіти?» та інші, що свідчить про зацікавленість процесами реформування початкової освіти та етапами запровадження Нової української школи, про свідоме ставлення до власної професійної готовності, небайдужість до соціальних змін.

У наступних завданнях студенти, переглянувши рекомендовані фрагменти уроку, назвали методи, прийоми та засоби навчання, які вчитель використав неправильно, але запропонувати правильну методику реалізації цих прийомів не змогли. Не викликала труднощів у студентів підготовка мультимедійного супроводу у вигляді презентації до вивчення букв на позначення голосних та приголосних звуків. Студенти презентували цікавий матеріал, який сприяв кращому засвоєнню розділу «Методика навчання грамоти».

Отже, переважна частина студентів успішно виконала дистанційні завдання електронного модуля «Методика навчання грамоти» та зафіксувала їх у передбачених місцях для відповідей. Координатори прокоментували роботу кожного студента, надали методичні рекомендації щодо її вдосконалення.

Підсумовуючи результати аналізу науково-методичних джерел та практичного досвіду у використанні розробленого дистанційного курсу з методики навчання української мови для студентів спеціальності «Початкова освіта», визначаємо, що дистанційне навчання дає змогу опрацювати не тільки теоретичний матеріал, а й перевірити рівень сформованості знань з виучуваного розділу в кожного студента індивідуально, забезпечує зворотний зв'язок із викладачем, урізноманітнює процес засвоєння навчального матеріалу. Проведене дослідження засвідчило, що кооперація аудиторного навчання з дистанційним сприяє урізноманітненню методів, прийомів, форм організації освітньої діяльності, стимулює інноваційне мислення студентів, удосконалює шляхи формування лінгводидактичної компетентності, а також допомагає здобувачам освіти опанувати інформаційні технології.

5. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Аналіз науково-методичної джерельної бази, практичне впровадження дистанційної освіти з методики навчання української мови дозволяють констатувати, що:

1. Дистанційне навчання – це ефективна форма роботи, яка створює можливості для реалізації сучасних підходів у лінгводидактичній підготовці майбутніх учителів початкової школи, сприяє академічній мобільності студентів, нівелює проблему отримання освіти для людей, які мають фізичні вади.

Дистанційне навчання ґрунтується на таких засадах сучасних принципів організації освітнього процесу, як: варіативності форм і змісту навчання, засобів, що забезпечують вільне просування особистості в освітньому просторі й передбачають застосування різних механізмів підвищення професійної майстерності; індивідуалізації,

що визначає розвиток здібностей особистості до самопізнання, самоконтролю, самоорганізації; інтерактивності навчання, що передбачає постійну активну взаємодію всіх учасників навчального процесу, які є рівноправними суб'єктами освітньої діяльності; співробітництва, що визначає особистісно зорієнтоване спілкування, залучення майбутніх учителів початкової школи до самоаналізу, самооцінки власної діяльності.

2. Створення дистанційного курсу з методики навчання української мови для студентів спеціальності «Початкова освіта» є однією зі спроб пристосувати можливості інформаційного середовища MOODLE для реалізації професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів та, сподіваємося, новим кроком у розвитку практичного аспекту лінгводидактики. Інструменти MOODLE дозволяють ефективно організовувати взаємодію викладача й студента за допомогою форуму, чату, розвиненої системи коментування й оцінювання теоретичних та практичних завдань.

Упровадження електронних модулів із курсу «Методика навчання української мови» (розділ «Методика навчання грамоти») із використанням дистанційних засобів навчання на основі вебсистеми «KSU Online», розробленої на базі інформаційного середовища MOODLE, в освітній процес педагогічного факультету Херсонського державного університету дозволив оптимізувати самостійну роботу студентів, розширити їх обізнаність зі світом інформаційних технологій в освіті, дав підстави стверджувати про ефективність та доцільність застосування дистанційного навчання під час формування лінгводидактичної компетентності майбутніх фахівців початкової школи.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо в розробці електронних модулів з інших розділів курсу «Методика навчання української мови» для дистанційного навчання на основі платформи MOODLE.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Концепція «Нова українська школа». [Електронний ресурс]. Доступно: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
- [2] Д. В. Чернилевский, *Дидактические технологии в высшей школе*. Москва, Россия: ЮНИТИ-ДАНА, 2002.
- [3] В. В. Краевский, А.В.Хуторской, *Основы обучения. Дидактика и методика*. Москва, Россия: Академия, 2007.
- [4] А. В. Соловов, “Мифы и реалии дистанционного обучения”, *Инновации в образовании*, №2, с. 82 – 90, 2004.
- [5] M. Simonson, C. Schlosser, A. Orellana, “Distance education research: a review of the literature”, *Journal of Computing in Higher Education*, 2011. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12528-011-9045-8/>. Дата звернення: Листоп. 30, 2018.
- [6] В. М. Кухаренко, *Дистанційне навчання*. Київ, Україна: ТОВ Редакція «Комп'ютер», 2007.
- [7] В.М.Кухаренко та ін., *Теорія та практика змішаного навчання*. Харків, Україна: Міськдрук, НТУ «ХП», 2016.
- [8] О. А. Копусь, “Проблема формування культури фахового мовлення майбутніх учителів нефілологічних спеціальностей”, *Наука і освіта*. №1-2, с.144-147, 2007.
- [9] І. А. Нагрибельна, *Самостійна робота в системі підготовки майбутніх учителів початкових класів до навчання української мови*. Херсон, Україна: ТОВ «ВКФ «СТАР» ЛТД», 2016.
- [10] М. М. Починкова, “Лінгводидактичні умови застосування дистанційного курсу з практикуму української мови у навчанні майбутніх учителів початкових класів”, дис. канд. наук, Херсон. держ. ун-т, Херсон, Україна, 2011.
- [11] М. І. Пентилюк, *Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики*. Київ, Україна: Левіт, 2011.
- [12] Верховна Рада України (2013, Квіт.25). *Наказ №466, Про затвердження Положення про дистанційне навчання*. [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18>

- [13] Верховна Рада України (2017, Верес.5). *Закон №38-39, Про освіту, розділ 1, ст.9.* [Електронний ресурс]. Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
- [14] М.І.Пентилюк та ін., *Словник-довідник з української лінгводидактики.* Київ, Україна: Ленвіт, 2015.
- [15] Л. Г. Сугейко, Ю. Ю. Мельничук, “Інновації у мовній освіті молодших школярів”, *Педагогічний процес: теорія і практика*, №4, с.57-62, 2017.
- [16] І. А. Нагрибельна, Л. Г. Сугейко, Ю. Ю. Мельничук, *Самостійна робота студентів під час вивчення методик української та російської мов.* Херсон, Україна: СТАР, 2014.

Матеріал надійшов до редакції 27.12.2018 р.

ВНЕДРЕНИЕ ДИСТАНЦИОННОГО КУРСА ПО МЕТОДИКЕ ОБУЧЕНИЯ УКРАИНСКОМУ ЯЗЫКУ НА ОСНОВЕ СИСТЕМЫ MOODLE

Нагрибельная Инна Анатольевна

доктор педагогических наук, доцент, заведующая кафедрой филологии
Херсонский государственный университет, г. Херсон, Украина
ORCID ID 0000-0001-6393-3754
yrazliv@gmail.com

Сугейко Любовь Григорьевна

кандидат педагогических наук, доцент
Херсонский государственный университет, г. Херсон, Украина
ORCID ID 0000-0003-1341-2541
yrazliv@gmail.com

Мельничук Юлия Юрьевна

кандидат педагогических наук, доцент кафедры филологии
Херсонский государственный университет, г. Херсон, Украина
ORCID ID 0000-0002-5268-5561
yrazliv@gmail.com

Аннотация. Статья посвящена теоретическому анализу проблемы дистанционного обучения и описанию внедрения авторского курса по методике обучения украинскому языку на основе системы MOODLE. Изучение базовых государственных нормативных документов, которые регламентируют сущность, специфику и нормы применения дистанционного обучения помогли уточнить терминологические понятия исследования. Штудирование проблемы дистанционного обучения позволило выделить ее позитивные характеристики и недостатки, а также ранее нерешенные части общей проблемы: возможности дистанционного обучения будущих учителей начальной школы в контексте лингводидактического образования. В пределах исследования была обоснована целесообразность и создан авторский дистанционный курс по методике обучения украинскому языку для будущих учителей начальных классов. Практика внедрения электронного модуля «Методика обучения грамоте» в образовательный процесс Херсонского государственного университета подробно описана в статье. Разработанный модуль состоит из теоретического блока, содержащего обзорные лекции и словарь-минимум лингводидактических терминов, интерактивного блока заданий для самостоятельной работы и контрольно-оценочного блока в виде тестовых заданий с автоматической проверкой ответов и их моментальным оцениванием. Анализ ответов студентов и опыт внедрения разработанного дистанционного курса позволяет утверждать, что дистанционное обучение дает возможность соискателю прорабатывать теоретический материал, проверять уровень сформированности знаний по изучаемому разделу у каждого студента индивидуально, обеспечивает обратную связь с преподавателем, способствует увеличению разнообразия методов, приемов, форм организации учебной деятельности, стимулирует инновационное мышление студентов, совершенствует пути формирования лингводидактической компетентности, а также расширяет представление об информационных технологиях в образовании.

Ключевые слова: дистанционное обучение; методика обучения украинскому языку; лингводидактическая компетентность; будущие учителя начальной школы; обучение грамоте; информационная среда MOODLE.

THE IMPLEMENTATION OF THE DISTANCE COURSE ON TEACHING THE UKRAINIAN LANGUAGE BY MEANS OF LMS MOODLE

Inna A. Nahrybelna

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of Philology Department
Kherson State University, Kherson, Ukraine
ORCID ID 0000-0001-6393-3754
yrazliv@gmail.com

Liubov H. Suheiko

PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Kherson State University, Kherson, Ukraine
ORCID ID 0000-0003-1341-2541
yrazliv@gmail.com

Yuliia Y. Melnychuk

PhD of Pedagogical Sciences, Associate Professor of Philology Department
Kherson State University, Kherson, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-5268-5561
yrazliv@gmail.com

Abstract. The article deals with the theoretical analysis of the issue on distance learning and the implementation of the author's course on teaching the Ukrainian language by means of LMS MOODLE. By examining the regulatory instruments which govern the essence, specifics and norms of distance learning, the authors define the terminological concepts of the research. A thorough study of distance learning issue allows the authors to identify its advantages and disadvantages, as well as previously unresolved parts of the general issue, namely the possibility for prospective primary school teachers' distance learning through the prism of linguistics and didactics. Within the framework of the research, the distance course on teaching the Ukrainian language has been designed. The course addresses the needs of prospective primary school teachers. Its necessity is also highlighted. The article describes the procedure for the implementation of *Teaching Literacy* electronic module in the educational process of the Kherson State University. The developed module consists of three blocks. The theoretical block includes review lectures and the vocabulary of linguistic and didactic terms; the interactive block provides assignments for self-study; the control and evaluation block deals with automatically checked tests and their immediate evaluation. Based on the analysis of the students' responses and the experience of distance course implementation, the authors come to the conclusion that distance learning provides a number of opportunities. They include working out a theoretical material, checking out a level of each student's knowledge formation, providing feedback from the teacher, facilitating the diversity of methods, techniques, and forms of educational process, stimulating students' innovative thinking, improving the ways of linguistic and didactic competence formation as well as increasing awareness of informational technologies in education.

Keywords: distance education; teaching the Ukrainian language; linguistic and didactic competence; prospective primary school teachers; teaching literacy; LMS MOODLE.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] New Ukrainian School Conception. [Online]. Available: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (in Ukrainian)
- [2] D. V. Chernilevskij, *Didactic technologies in Higher School*. Moscow, Russia: JuNITI-DANA, 2002. (in Russian)
- [3] V. V. Kraevskij, A.V.Hutorskoj, *Fundamentals of education. Didactic and method*. Moscow, Russia: Akademija, 2007. (In Russian)

- [4] A. V. Solovov, *Myths and realities of the distant education*. Innovacii v obrazovanii, № 2, s. 82 – 90, 2004. (in Russian)
- [5] M. Simonson, C. Schlosser, and A. Orellana, “Distant education research: a review of the literature” , *Journal of Computing in Higher Education*, 2011. [Online]. Available: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12528-011-9045-8/>. Accessed on: November 30, 2018. (in English)
- [6] V. M. Kukharenko, *Distant education*. Kyiv, Ukraina: TOV Redaktsiia «Kompiuter», 2007. (in Ukrainian)
- [7] V.M.Kukharenko et al., *Theory and practice of blended learning*. Kharkiv, Ukraine: Miskdruk, NTU «KhPI», 2016. (in Ukrainian)
- [8] O. A. Kopus, *Problem of the formation of special speech culture of future teachers of non-philology specialities*. Nauka i osvita. №1-2, c.144-147, 2007. (in Ukrainian)
- [9] I. A. Nahrybelna, *Self-independent work in the system of primary school teacher's training to the studying of Ukrainian language*. Kherson, Ukraine: TOV «VKF «STAR» LTD», 2016. (in Ukrainian)
- [10] M. M. Pochynkova, *Linguistic and didactic conditions of the usage of distant course from the practice of Ukrainian language in the studying of future teachers of primary classes*. Thesis. Kherson State University, Kherson, Ukraine. (in Ukrainian)
- [11] M. I. Pentyliuk, *Actual problems of the modern linguistic and didactic*. Kyiv, Ukraine: Lenvit, 2011. (in Ukrainian)
- [12] Verkhovna Rada Ukrainy (2013, April 25). *Order №466, On the Approval of the Provision on Distance Learning*. [Online]. Available: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#n18> (in Ukrainian)
- [13] Verkhovna Rada Ukrainy (2017, September 5). *Law №38-39, On Education, part 1, p.9*. [Online]. Available: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (in Ukrainian)
- [14] M.I. Pentyliuk et al., *Glossary Directory in Ukrainian linguistics and didactic*. Kyiv, Ukraine: Lenvit, 2015. (in Ukrainian)
- [15] L. H. Suheiko, and Yu. Yu. Melnychuk, *Innovations in the language education of primary pupils*. Pedahohichni protses: teoriia i praktyka, №4, c.57-62, 2017. (in Ukrainian).
- [16] I. A. Nahrybelna, L. H. Suheiko, and Yu. Yu. Melnychuk, *Students' Self-independent Work during Studying of the Methods of the Ukrainian and Russian Languages*. Kherson, Ukraine: STAR, 2014. (in Ukrainian)

